

Lapin pelastuslaitoksen asema soteuudistuksessa

Lapin liitto

—

15.12.2022

Lapin liitto/Lapin pelastuslaitos

15.12.2022

Selvitys Lapin pelastuslaitoksen asemasta soteuudistuksessa

Lähetämme liitteenä Lapin liiton Lapin pelastuslaitoksen asemaa koskevan selvityksen 9.12.2022 päivätyn toimeksiantokirjeen mukaisesti.

Huomaattehan, että tämä selvitys on tarkoitettu vain toimeksiantajamme Lapin liiton hyväksi ja sen sisäiseen käyttöön. Tämän lisäksi huomaattehan, että tämä selvitys ei sisällä sijoitussuositusta, arvonmäärittystä taikka suositusta ryhtyä tiettyyn liiketoimeen tai tehdä muita päätöksiä, ellei tässä selvityksessä nimenomaisesti toisin todeta.

Olettehan yhteydessä, mikäli tätä tai muita asioita koskien ilmenee kysymyksiä.

Ystävällisin terveisin,

Annukka Mannerkoski

Partner, Legal Counsel

*Selvityksen julkaisusta KPMG:n lupa 20.12.2022

Tärkeä huomautus

Tämä selvitys on laadittu 9.12.2022 laaditun toimeksiantokirjeen mukaisin ehdoin, ja se on tarkoitettu vain Lapin liiton ("Asiakas") hyväksi ja sisäiseen käyttöön selvityksen mukaisessa tarkoituksessa, eikä Asiakkaalla ole oikeutta julkaista sitä tai luovuttaa sitä millekään muulle taholle. Selvityksessä esitetyt näkemykset perustuvat tiettyihin saatuihin tietoihin ja vallitseviin olosuhteisiin sekä KPMG Oy Ab:n toimeksiannolle määritellyn sisältöön, eikä minkään kolmannen tahon tule luottaa niihin.*

Edellä mainitun lisäksi kaikki tässä selvityksessä esitetyt näkemykset perustuvat voimassaolevaan vero- ja muuhun lainsäädäntöön sen oikeudellinen ja hallinnollinen tulkinta mukaan lukien. Verolainsäädäntöön kohdistuu jatkuvasti muutoksia, joilla voi olla taannehtivia vaikutuksia ja jotka voivat johtaa lisääntyneeseen verorasitukseen, viivästyseuraamuksiin tai sanktioihin. Mikäli meille toimitetut tiedot ovat virheellisiä tai puutteellisia tai mikäli laki tai sen tulkinta muuttuu, esittämämme näkemykset voivat olla tilanteeseen soveltumattomia. Me emme vastaa neuvojemme päivittämisestä lain tai sen tulkinnan muutosten varalta tämän selvityksen päivämäärän jälkeen.

Tätä selvitystä tai sen sisältöä ei saa käyttää mihinkään muuhun kuin edellä mainittuun tarkoitukseen ilman KPMG Oy Ab:n etukäteistä kirjallista suostumusta. Selvitystä ei saa kopioida, siihen viitata tai sitä luovuttaa kokonaan tai osittain ilman etukäteistä kirjallista suostumustamme. Siinä määrin kuin vastuuta lain mukaan voi rajoittaa, emme hyväksy työhömme tai selvitykseemme liittyen vastuuta mitään kolmatta tahoa kohtaan.

Tämän selvityksen sisältö perustuu julkisesti saatavilla olevaan tietoon sekä tietoon, jonka Asiakas on meille toimittanut. Selvityksessä on huomioitu saamamme tiedot selvityksen päiväkseen saakka, emmekä ole huomioineet päivämäärän jälkeen ilmeneviä seikkoja. Laatiessamme selvitystä olemme olettaneet ja luottaneet siihen, että selvityksen laatimiseksi Asiakkaalta ja julkisista lähteistä saamamme tiedot ovat olleet riittäviä ja oikeita, emmekä ole erikseen varmistaneet tietojen oikeellisuutta tai täydellisyyttä. Asiakas hyväksyy sen, ettei KPMG Oy Ab ole vastuussa, mikäli työmme suorittamiselle olennaista tietoa evätään tai salataan meiltä taikka esitetään meille väärin.

Selvityksemme ei sisällä sijoitussuositusta, arvonmäärittystä taikka suositusta ryhtyä tiettyyn liiketoimeen tai tehdä muita päätöksiä, ellei tässä selvityksen nimenomaisesti toisin todeta. Kaikkien selvityksen saaneiden tahojen tulee itse suorittaa kaikki sellaiset tarkastukset ja selvitykset, jotka ne katsovat tarpeelliseksi tehdäkseen itsenäisen päätöksen mihin tahansa liiketoimeen ryhtymisestä tai selvityksen aihepiiriin liittyvien muiden ratkaisujen tekemisestä.

Sisällys

	Sivu
Selvityksen taustaksi	4
Voimaanpanolain reunaehdot	6
Lapin liiton/taseyksikön jatkon arviointia	8
Yhteenveto ja suositus etenemisestä	10

01

Selvityksen taustaksi

Toimeksiannon tarkoitus ja sisältö

Selvityksen tausta

Hallituksen esitys koskien hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista ("soteuudistus") hyväksyttiin eduskunnassa 23.6.2021 ja sitä koskeva lainsäädäntö tulee voimaan vaiheittain. Järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen.

Lapin liitolla on tunnistettu tarve selvittää asemaansa soteuudistuksessa erityisesti sen suhteen, millä reunaehdoilla erillisenä taseyksikkönä toiminut Lapin pelastuslaitos siirtyy Lapin hyvinvointialueelle.

KPMG:n toimeksiannon sisältö

Selvitys on yleisen tason selvitys, jonka tarkoituksena on toimia päätöksenteon tukena ja ottaa kantaa seuraaviin asiakkaan kysymyksiin:

- Mikä on Lapin pelastuslaitoksen asema soteuudistuksessa: Selvityksessä kuvataan sote-uudistuksen keskeiset juridiset reunaehdot (voimaanpanolaki 616/2021) kuntayhtymästä hyvinvointialueelle tapahtuvalle pelastustoimen siirtymiselle sekä tarkastellaan tältä pohjalta toimitettua tasetta ja muodostetaan ylitason yhteenveto siirtyvistä eristä voimaanpanolain lähtökohtien perusteella.
- Miten Lapin liittoon (kuntayhtymään) jäävien varojen ja velkojen käy järjestämisvastuun siirryttyä: Selvitys sisältää tiiviin KPMG:n kannanoton nykyisen taseyksikön kannalta tarkoituksenmukaisista jatkotoimenpiteistä järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueelle.

Selvityksen lisäksi on laadittu Liite 1 Taseen siirtymävaiheet.

02

**Voimaanpanolain
reunaehdot**

Lapin liittoon sovelletaan voimaanpanolain kuntia koskevia säännöksiä

Lapin pelastuslaitos on osa Lapin liiton kuntayhtymää.

Kuntayhtymän pelastustoimeen liittyvä toiminta siirtyy hyvinvointialueelle voimaanpanolain 22–26 § ja 32 §:n mukaisesti.

Voimaanpanolain 32 § mukaisesti muihin kuin 20 §:ssä tarkoitettuihin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä sekä alueen pelastustoimea hoitaviin kuntayhtymiin sovelletaan, mitä kunnasta säädetään 22–26, 28–31 ja 42 §:ssä.

Kunnan/kuntayhtymän on tullut antaa 26 § :n mukainen selvitys siirtyvistä eristä helmikuun 2022 loppuun mennessä ja hyvinvointialueen on tullut päätöksellään hyväksyä se maaliskuun 2022 aikana.

Lisäksi siirtymisestä on tullut informoida sopimosapuolia huhtikuun loppuun 2022 mennessä (38 §)

Lapin liitolta siirtyy voimaanpanolain mukaisesti hyvinvointialueelle siten:

- **Hyvinvointialueen järjestämivastuulle kuuluvaan toimintaan (pelastustoimeen) liittyvä kunnan (Lapin liiton) irtaimisto (koneet ja kalusto sekä muu irtain), irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeudet ja luvat (23 §).**
 - Kuntien/kuntayhtymän omistuksessa olevat osakkeet eivät siirry suoraan lain nojalla (voimaanpanolain 23 §:n 1 momentti)
- **Pelastustoimen tehtävien ja tehtäviä hoitava henkilöstö (18.1 §)**
 - Tukitehtäviä hoitava henkilöstö, jos tehtävää hoitavan henkilön tosiasiallisista tehtävistä väh. 50 % sote-järjestämistehtävien tukitehtäviä (18.2 §)
- **Kuntayhtymän järjestämän pelastustoimen henkilöstöön kohdistuva lomapalkkavelka (24 §)**
- **Pelastustoimen järjestämiseen liittyvät sopimukset, jolleivät hyvinvointialue ja kuntayhtymä toisin sovi (25 §).**
- Kunnilla/kuntayhtymillä saattaa erityisesti tukipalveluiden osalta olla sellaisia sopimuksia, jotka eivät yksiselitteisesti kohdistu ainoastaan sote-/pela-toimintoihin, vaan samalla sopimuksella hankitaan esim. palveluita lisäksi muihin toimintoihin.
 - Jos sopimus on voimaanpanolain 25 §:n mukaisesti sellainen, ettei sitä olisi mahdollista siirtää eikä sitä olisi myös taloudellisesti tai muista syistä perusteltua irtisanoa, kunnan/kuntayhtymän on tullut voimaanpanolain 26 §:n mukaisessa selvityksessä esittää, miten sopimukseen liittyvä vastuu jakautuu ja miten käytännössä vastuut hoidetaan kunnan/kuntayhtymän ja hyvinvointialueen välillä.
 - Pelastustoimen rahat ja pankkisaamiset sekä varat ja velat eivät siirry voimaanpanolain perusteella hyvinvointialueelle. Myöskään investointivarauxiin liittyvät tase-erät (poistoero ja saadut ennakot) eivät siirry hyvinvointialueelle. Lisäksi omaan pääomaan sisältyvät tilikausien yli/alijäämä jää taseyksikön katettavaksi perussopimuksen mukaan (Liite Taseen siirtymävaiheet). Voimaanpanolain alijäämän kattamista koskevaa säännöstä ei sovelleta kuitenkaan Lapin liittoon.
- **Pelastustoimen käytössä olevat toimitilat (22, 25 §)**
 - Lapin pelastustoimi toimii kunnilta vuokratuissa tiloissa. Nämä vuokrasopimukset siirtyvät Lapin liitolta hyvinvointialueelle. Toimitiloista ei siten tarvitse tehdä voimaanpanolain 22 §:n mukaista sopimusta. Jos kuitenkin toimitilasopimuksessa kunta on sitoutunut osoittamaan ostajan tai lunastamaan toimitilan, sopimus ei siirry.

03

**Lapin
liiton/taseyksikön
jatkon arviointia**

Taseyksikön purkaminen

- Lapin pelastuslaitoksesta ja sitä koskevasta taseyksiköstä on sovittu perussopimuksella 1.1.2011
- Perussopimuksen 36 §:n mukaisesti sopimuksen purkautuessa tai muutoin päättyessä pelastuslaitoksen taseen vastaavien osoittama muu varallisuus jaetaan kunnille ja taseen vastattavien osoittamat velat peritään kunnilta perussopimuksessa määrätyn kuntien välisen kustannustenjaon perusteella
- Jäsenkuntien välisestä kustannustenjaosta on sovittu perussopimuksen 30 §:ssä; Pelastuslaitoksen taloudenhoito ja maksuosuudet. Sen mukaan talousarvion käyttömenojen maksuosuuksien jaon perusteena on 50 % kuntien asukasluku ja 50 % pelastustoimen kuntakohtaiset kahden edellisvuoden vahvistettujen tilinpäätöksien toimintamenojen keskiarvo.
- Vain voimaanpanolaissa mainitut omaisuuserät sekä lomapalkkavelka siirtyvät hyvinvointialueelle. Muilta osin tulee käsityksemme mukaan noudattaa perussopimuksen 36 §:n mukaista pelastuslaitoksen taseyksikön purkautumista/päätymistä.
- Pelastustoimeen liittyvät rahat ja pankkisaamiset sekä varat (pl. irtain omaisuus) ja velat eivät siten siirry voimaanpanolain perusteella hyvinvointialueelle.
- Myöskään investointivarauxiin liittyvät tase-erät (poistoero ja saadut ennakot) eivät siirry hyvinvointialueelle.
- Lisäksi omaan pääomaan sisältyvät tilikausien yli/alijäämä jää taseyksikön katettavaksi perussopimuksen mukaan (Liite 1 Taseen siirtymävaiheet).
- Voimaanpanolain 33 §:n mukaista alijäämän kattamista koskevaa säännöstä ei sovelleta Lapin liittoon.

04

**Yhteenveto ja
suositus
etenemisestä**

Yhteenveto toimenpiteistä

1. Lapin liiton pelastustoimen omaisuuden, sopimuksien ja varojen ja velkojen siirtoon sovelletaan, mitä voimaanpanolaissa säädetään kunnista. Pelastustoimen siirtymiseen ei sovelleta sairaanhoito- ja erityishuoltopiirejä koskevia säännöksiä, joihin Lapin liitto on viitannut uudistusta koskevissa päätöksissään.
2. Hyvinvointialueelle siirtyvät pelastustoimen järjestämiseen liittyvä Lapin liiton irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeudet ja luvat. Lisäksi hyvinvointialueelle siirtyvät pelastustoimen järjestämiseen liittyvät sopimukset, jollei toisin sovita.
3. Hyvinvointialueelle siirtyy lisäksi pelastustoimen tehtäviä hoitava henkilöstö voimaanpanolain 18 §:n mukaisesti sekä henkilöstöä koskeva lomapalkkavelka.
4. Pelastustoimeen liittyvät rahat ja pankkisaamiset sekä varat (pl. edellä kuvattu irtain omaisuus) ja velat eivät siirry voimaanpanolain perusteella hyvinvointialueelle. Myöskään investointivarauxsiin liittyvät tase-erät (poistoero ja saadut ennakot) eivät siirry.
5. Lapin liiton ja kuntien väliset pelastustoimen toimitiloja koskevat sopimukset siirtyvät lain perusteella eikä uutta sopimusta ole tarpeen tehdä. Jos kyseessä on kuitenkin toimitilaa koskeva sopimus, jolle liitto on sitoutunut osoittamaan ostajan tai lunastamaan toimitilan, sopimus ei siirry.
6. Lapin liiton tulisi siten korjata antamansa voimaanpanolain 26 §:n mukainen omaisuus selvitys mahdollisimman pian. Lapin hyvinvointialueen aluevaltuuston tulisi hyväksyä korjattu Lapin liiton selvitys, jotta edellä kuvattujen hyvinvointialueelle siirtyvien erien siirtyminen olisi todettu selkeästi ja voimaanpanolain edellyttämällä tavalla (Lapin liiton selvitys ja aluevaltuuston päätös muodostavat omaisuuden saantokirjan).
7. Hyvinvointialueen tulisi ilmoittaa voimaanpanolain 38 §:n mukaisesti sopimus kumppaneille Lapin liiton pelastustoimea koskevien sopimuksien siirtymisestä hyvinvointialueelle.
8. Lapin liiton tulisi muuttaa perussopimustaan pelastustoimen tehtävien siirtyessä hyvinvointialueelle. Tämä tarkoittaisi, että perussopimuksesta tulisi käsittääksemme ainakin poistaa 2 § 1 mom. 4 kohta, 18 § 1 mom. 5 kohta, 23 §, 30 § ja 36 § 2 ja 3 mom.
9. Taseyksikkö tulee purkaa perussopimuksen 30 ja 36 §:ien mukaisesti.
10. Lapin liiton ei tarvitse voimaanpanolain perusteella kattaa mahdollista alijäämäänsä

Ota yhteyttä

kpmg.com/socialmedia

Annukka Mannerkoski

Partner, Legal Services

annukka.mannerkoski@kpmg.fi

Toni Haapala

Senior Manager, Finance Strategy & Transformation

toni.haapala@kpmg.fi

Auli Valli-Lintu

Director, Legal Services

auli.valli-lintu@kpmg.fi

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2022 KPMG Oy Ab, a Finnish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

Document Classification: KPMG Confidential